

OBSAH:

EURÓPSKA ÚNIA:
Referendum je nevyhnutné
Ondrej Dostál

CIRKEV:
Benedikt XVI.
František Mikloško

REGIONÁLNA POLITIKA:
Súčasne brzdu i plyn?
Dušan Sloboda

EKONOMIKA:
Problémový pracovný čas?!
Peter Gonda

GLOSA:
400 slov o Štefánikovi
Peter Osuský

REFERENDUM JE NEVYHNUTNÉ Ondrej Dostál

V máji bude NR SR hlasovať o Zmluve zakladajúcej Ústavu pre Európu. V súvislosti s týmto dokumentom, pre ktorý sa nie náhodou vžilo označenie európska ústava, sú dôležité dve otázky: po prvé, aký je jeho obsah, a po druhé, akou formou má byť schvaľovaný.

Z hľadiska našej budúcnosti je podstatnejší obsah európskej ústavy. Euroústava úniu ešte viac centralizuje, posúva ďalšie kompetencie do Bruselu, rozširuje okruh otázok, o ktorých sa nebude rozhodovať konsenzom, ale hlasovaním, dáva EÚ právnu subjektivitu a predstavuje významný krok na ceste k európskemu superštátu. Problematiký je aj charakter EÚ silne poznačený socialistickými tendenciami, rozširujúcou sa mocou byrokracie a úsilím regulovať čoraz viac oblastí nášho života do čoraz väčších detailov.

Až tu budeme mať európsky superštát, asi nebude tým najdôležitejším, či sme si to odhlasovali sami v referende, alebo to za nás urobili poslanci v NR SR. V tejto chvíli to však jedno nie je, a to najmä z hľadiska platnej Ústavy SR. Ak slovenskí kritici euroústavy požadujú referendum, nie je to ani tak preto, žeby mali veľa dôvodov sa nádejať, že medzi občanmi je kritický pohľad na euroústavu oveľa rozšírenejší než medzi poslancami, ale najmä preto, že rešpektujú slovenskú ústavu.

Z tohto aspektu je forma schvaľovania euroústavy dokonca zásadnejšou otázkou než jej obsah. Prípustné totiž, že existujú ľudia, ktorí vytváranie európskeho superštátu a posilňovanie eurosocializmu považujú za správnu vec. Mýlia sa síce, ale to je len vec názoru. Otázka, či má o euroústave rozhodnúť referendum alebo parlament, nie je vecou politického postoja, ale vôle rešpektovať platné právo.

Rozšírenou námietkou proti referendu je, že "ani o slovenskej ústave sa nekonalo referendum, tak prečo by sa malo o európskej?" Vtedy platná československá ústava však nepredpokladala, že o Ústave SR by sa malo konať referendum, kým Ústava SR v čl. 7 ods. 1 jednoznačne konštatuje, že "o vstupe do štátneho

zväzku alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum". Ak chceme použiť analógiu s rokom 1992, schvaľovanie euroústavy netreba porovnávať so schvaľovaním slovenskej ústavy, ale s vystúpením z česko-slovenského štátneho zväzku. A o tom, že referendum o rozdelení Československa sa konať malo, veľkých pochybností niet.

Ak bude euroústava na Slovensku schválená bez referenda, bude to zjavné porušenie Ústavy SR.

Slovenská vláda sa tento problém pokúša obísť tak, že odporúča parlamentu vysloviť súhlas s euroústavou a oprieť sa o čl. 7 ods. 2 Ústavy SR. Podľa neho "Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvo a Európsku úniu". Takúto zmluvu podľa čl. 84 ods. 4 Ústavy SR schvaľuje NR SR ústavnou väčšinou.

Je teda euroústava zmluvou o prenose výkonu časti práv SR na EÚ, ktorú schváli NR SR trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov, alebo ide o vstup do štátneho zväzku, o ktorom treba rozhodnúť ústavným zákonom a potvrdiť ho referendom? Predpokladom rozriešenia tejto dilemy je poznať odpoveď na otázku, či EÚ v prípade nadobudnutia platnosti euroústavy bude štátnym zväzkom alebo nie.

Zástupca SR v konaní pred súdmi Európskych spoločenstiev Radoslav Procházka vo svojej analýze presvedčivo ukazuje, že "v po-

dobe založenej ústavnou zmluvou bude mať EÚ práve tie znaky, plniť práve tie funkcie a disponovať práve tou symbolickou výbavou, ktoré doktrína pripisuje štátnym útvarom a ktoré sú pre ne typické" (Európska únia ako štátny zväzok, Justičná revue č. 1/2005, analýza je uverejnená aj na www.konzervativizmus.sk). EÚ bude mať po schválení euroústavy svoje explicitne definované územie, obyvateľstvo, jurisdikciu, spoločné orgány a ich kompetencie, hlavu štátu, ministra zahraničných vecí, ústavu, štátne symboly... Otázka nie je zložitá: AK niečo vyzerá ako kačka, chodí ako kačka a vydáva zvuky ako kačka, čo by to tak asi mohlo byť?

Je evidentné, že EÚ po schválení euroústavy bude vykazovať všetky relevantné charakteristiky štátneho zväzku. Tým, čo tvrdia, že rozhodovanie o euroústave nie je rozhodovaním o vstupe do štátneho zväzku, ostáva už iba chytiť sa poslednej slamky: "EÚ už dnes nesie viaceré charakteristiky štátneho zväzku a o vstupe do tohto zväzku sme rozhodli už referendom v roku 2003." Ani tento argument neobstojí. Ak by to tak malo byť, vstup do EÚ by musel schváliť parlament ústavným zákonom, o ktorom by potom rozhodlo referendum. Predmetom referenda v roku 2003 však nebolo potvrdenie ústavného zákona o vstupe do štátneho zväzku EÚ, ale iba súhlas so vstupom do EÚ, pričom SR do EÚ nevstúpila na základe ústavného zákona, ale na základe zmluvy o pristúpení. A to rozhodne z hľadiska práva nie je jedno a to isté.

Ak bude euroústava na Slovensku schválená bez referenda, bude to zjavné porušenie Ústavy SR. A keďže porušenie ústavy (dokonca rovnakého ústavného článku) sprevádzalo aj vznik samostatnej SR (nekonanie referenda o vystúpení z česko-slovenského štátneho zväzku), treba sa obávať, že sa z toho stáva zvláštna "ústavná tradícia". Jedna z tých, na ktorú nemožno byť hrdý.

Autor je riaditeľ KI a koordinátor Iniciatívy proti európskej ústave

BENEDIKT XVI. František Mikloško

„Po veľkom pápežovi Jánovi Pavlovi II., ma zbor kardinálov zvolil za pápeža ako jednoduchého služobníka.“

Benedikt XVI

Joseph Ratzinger sa stal v poradí 265. pápežom. Podľa mena sa identifikoval a stal nástupcom Benedikta XV. (1914-1922). Aký bol pontifikát tohto pápeža?

Už zúrila prvá svetová vojna, keď sa po smrti Pia X. v septembri 1914 zišlo konkláve na voľbu nového pápeža. Ťažká svetová situácia si vyžadovala, aby sa pápežom stal človek skúsený, zbehlý a obozretný v diplomacii. Ním sa stal bolonský arcibiskup kardinál Jakub della Chiesa, diplomat zo školy rampollovskej, ako Benedikt XV. Za svojho štátneho tajomníka vymenoval slávneho kanonistu kardinála Gasparriho.

Hlavnú úlohu jeho pontifikátu diktovala svetová vojna, t. j. usiloval sa zmieriť bojujúce národy a vrátiť svetu mier. Aby mohol v tomto smere zdarne pracovať, zachoval najprísnejšiu neutralitu, hoci bojujúce strany, najmä Dohoda, sa všemožne usilovali dostať pápeža na svoju stranu. Hneď po svojej voľbe a aj neskoršie klopali na svedomie zodpovedných činiteľov, aby upustili od brutovražednej vojny, ba v roku 1917 sa odhodlal vstúpiť ako sprostredkovateľ a poslal bojujúcim krajinám mierovú nótu s konkrétnymi návrhmi. Podľa nich mali Nemci vyprázdniť obsadené Belgicko, privoliť korektúru hraníc v Alsasku a Lotrinsku v prospech Francúzska, Dohoda mala vrátiť Nemecku kolónie, reštaurovať sa malo Poľsko, Srbsko, zaistiť sloboda na mori a iné. Pápežova mierová akcia bola bezúspešná. Keď sa Benediktovi nepodarilo sprostredkovať mier, snažil sa aspoň mierniť vojnové ukrutnosti, utrpenie zajatých (vzájomná výmena zajatcov) a biedu civilného obyvateľstva, trpiaceho blokádou. V tomto smere pracoval i po uzavretí mieru, zriaďoval zbierky, peniazmi a inými milodarmi sa usiloval pomáhať v ukrutnej biede najmä porazeným národom. Inoverci a i predpojatí protivníci museli uznať jeho veľké zásluhy v dobročinnosti a mierových snahách. Anglicko, Holandsko a Francúzsko naviazali užšie diplomatické spojenie so Svätou stolicou. Východ uznal jeho zásluhu pomníkom v Carihrade, na ktorom je nápis: „Veľkému pápežovi tragických čias, Benediktovi XV., dobrodincovi národov bez rozdielu národnosti a viery – postavil Orient.“

Jeho postavenie sa sťažilo, keď roku 1915 Taliansko vstúpilo do vojny. Vyslanci Nemecka a Rakúsko-Uhorska pri Sv. stolici a nemeckí cirkevní hodnostári v Ríme boli nútení opustiť Rím. Sv. stolica mohla komunikovať s katolíckymi centrálnymi mocnosťami

cez neutrálne štáty. Teraz sa prakticky dokázala nedokonalosť a nedostatočnosť tzv. garančného zákona a neriešená rímska otázka sa dostala do popredia svetovej pozornosti. Benedikt sa však hneď osvedčil, že si nepraje, aby ju riešili zbrane svetovej vojny a odmietal aj každú medzinárodnú garanciu. Apeloval jedine na svedomie talianskeho národa. Na mierovú konferenciu, hoci toľko pracoval v prospech mieru, ho nepozvali. Zavinilo to vtedajšie Taliansko z obavy, aby sa tam nenastolila otázka pápežského štátu. Benedikt vzhľadom na zmenené okolnosti a v snahe prispieť k zblíženiu národov zmiernil prísne predpisy svojich predchodcov o návšteve cudzích vládarov v Ríme. Dovolil kňazovi Don Sturzovi založiť taliansku ľudovú stranu, ktorá onedlho získala zastúpenie v parlamente. Tým kliesnil cestu vyrovnaniu medzi Sv. stolicou a Talianskom.

Pre rušnosť doby sa nemohol venovať vnútorným reformám Cirkvi v takej miere, v akej účinkoval v diplomacii a v charite. Dokončil a uverejnil Píom X. začatý Kódex cirkevného práva, prispel k ďalšiemu vybudovaniu misií, pozdvihol úroveň teologických štúdií založením kongregácie pre semináre a univerzity. Založil kongregáciu pre východnú cirkev a orientálny inštitút. Zomrel po krátkej chorobe neočakávane 22. januára 1922 v 67. roku života.

Nazývajú ho jedným z najväčších konzervatívov v cirkvi. Viackrát ostro vystúpil k niektorým otázkam mravného relativizmu západnej civilizácie.

Čím bol príbeh tohto pápeža blízky Josephovi Ratzingerovi, že si zobral práve jeho meno? Kardinál Ratzinger bol od roku 1981 Prefektom Kongregácie pre náuku viery, teda viac ako 23 rokov bol vo vážnych otázkach pápežovou dvojkou, bol v tichosti Jánovi Pavlovi II. druhým ja. Jeho prvé slová na balkóne baziliky sv. Petra boli: „Po veľkom pápežovi Jánovi Pavlovi II., ma zbor kardinálov zvolil za pápeža ako jednoduchého služobníka“. Dá sa preto očakávať, že to bude jeden zo znakov jeho pontifikátu, trpezlivo kráčať za svojimi cieľmi. Múdro, ale často možno viac s diplomaciou.

Nazývajú ho jedným z najväčších konzervatívov v cirkvi. V poslednom čase viackrát ostro vystúpil k niektorým otázkam mravného relativizmu západnej civilizácie. Týkalo sa to zvlášť manželstiev ľudí jedného pohlavia a ich adopcie detí. V týchto otázkach a možno ešte v ďalších nových nemožno od neho očakávať kompromis. Na druhej strane, na konci volebného obdo-

bia 1990-1992, minister zdravotníctva SR Alojz Rakús chcel dať do parlamentu návrh zákona, ktorý by problém interrupcií riešil reštriktívnejšie, ako existujúci zákon. Na to, či kresťanský politik môže hlasovať aj za umenšenie jestvujúceho stavu alebo len za úplný zákaz, nebol jednotný názor ani medzi biskupmi. V apríli 1992 navštívil Bratislavu kardinál Ratzinger a stretol sa s biskupmi a ministrom Rakúsom. Na danú otázku povedal, že nehovorí v mene Kongregácie pre náuku viery, jeho osobný názor ale je, že áno. Neskôr sa tento názor objavil v Encyklike Jána Pavla II. Evangelium vitae, z 25. marca 1995.

O kardinálovi Ratzingerovi sa vždy hovorilo, že je veľmi múdry a rozfhadený. Neexistuje vraj teologická kniha alebo článok vo svete, ktorý by nepoznal. Má schopnosť čítať rýchlo a zachytiť podstatné a nové. Tým, že takmer štvrtstoročie bol na vrchole vatikánskej hierarchie, pozná problémy sveta, politických a náboženských vzťahov a ich historických pozadí. Začiatok jeho pontifikátu pripomína začiatok pontifikátu Benedikta XV., ktorý bol vrhnutý do rozzúrenej prvej svetovej vojny. Dnes je to vojna s terorizmom, umocňovaná nebezpečnými lokálnymi konfliktmi napr. na Blízkom východe. Nemožno vylúčiť, že Benedikt XVI. sa podujme hľadať riešenia pre túto takmer bezvýchodiskovú situáciu. Nemožno tiež vylúčiť, že to bude on, ktorému sa podarí stretnúť sa s ruským patriarchom, čím by naplnil jeden sen svojho predchodcu (Nakoniec, môže mu v tom trochu diplomaticky pomôcť aj jeho domovská krajina?!).

Ešte za komunizmu som o kardinálovi Ratzingerovi čítal, že je to muž plný paradoxov. Kuriálny, prísne pôsobiaci kardinál, na druhej strane človek, ktorý rád chodí pešo po Ríme a rozpráva sa o bežných veciach s ľuďmi, ktorý (v tom čase) hoci kedy sadol do svojej malej Fiatky a rád si odšoféroval cestu sám. Človek má možnosť naplno prejaviť svoju charizmu až vtedy, keď je sám, na vrchole akejsi pyramídy. Ak k tomu priločítame ešte pôsobenie Ducha svätého, v ktorého veríme, môžeme znovu očakávať pontifikát, ktorý raz nemusí byť hodnotený ako prechodný.

A na záver ešte snáď od rozmerov sveta k rozmerom v rámci hraníc Slovenska. Aj keď už asi nemôžeme očakávať taký osobný vzťah ku Slovensku, ako mal Ján Pavol II., Joseph Ratzinger, dnes Benedikt XVI. pozná za tie roky Slovensko a jeho problémy veľmi dobre. Za celý čas na Kongregácii pre náuku viery, až do odchodu do dôchodku bol jedným z jeho najbližších spolupracovníkov, slovenský kňaz, dnes už biskup Mons. Zlatňanský.

Trpezlivá cesta kardinála Ratzingera, plná úsilia a služby verejnosti môže byť aj pre nás a našu krajinu vzorom, pri zápase a prekonávaní problémov, ktoré vo všetkých smeroch, v budúcnosti ani Slovensko neobídu.

Autor je poslancom NR SR za KDH

SÚČASNE BRZDU I PLYN? Dušan Sloboda

Nedávno európsky štatistický úrad Eurostat vydal ďalšie zo svojich „svedectiev“ o stave Únie a najmä regionálnych rozdielov v nej. Podľa ostatných výsledkov európskym regiónom stále tróni Londýn. Na chvoste sa ocitli výlučne regióny nových členských krajín, medzi nimi i Východné Slovensko, dosahujú v priemere desatinu „bohatstva“ britskej metropoly. Máme sa znepokojovať či rozhorčovať? Na negatívnu odpoveď existuje viacero dôvodov.

Úroveň „rozvoja“ regiónov sa sleduje na základe ukazovateľa ich hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa v parite kúpnej sily na úrovni tzv. NUTS II štatistických jednotiek. Na tejto úrovni sa v rozšírenej Európskej únii (EÚ) nachádza spolu 254 regiónov, medzi nimi malé ostrovčeky (Azory), veľkomestá svetového významu (spomínaný Londýn), rozľahlé riedko zaľudnené vidiecke oblasti (Kalábria), či celé krajiny (Dánsko). I z pohľadu laika je jasné, že sa porovnáva neporovnateľne. Spoločnosť týmto regiónom robia i štyri slovenské, pre účely štatistiky umelo vytvorené administratívne regióny – Východné Slovensko (Košický a Prešovský kraj), Stredné Slovensko (Banskobystrický a Žilinský kraj), Západné Slovensko (Nitriansky, Trenčiansky a Trnavský kraj) a Bratislavský kraj.

Diskvalifikáciu takejto eurooptiky je i fakt, že Únia pre potreby svojich zavádza-

júcich pozorovaní často rozdeľuje tzv. funkčné mestské regióny, ktoré sú v realite tvorené mestom, jeho zázemím a ich vzájomnými väzbami. Príkladom je i susedná Viedeň, ktorá je takto odtrhnutá od zázemia, čím ako jedno z európskych obchodných centier týmto „štatistickým efektom“ umelo vykazuje vyše 170 percent HDP na obyvateľa EÚ. Ak však k Viedni pripojíte aj Niederösterreich a Burgenland, s ktorými má „vlastná“ Viedeň výrazné vzájomné ekonomické vzťahy a tvoria jej zázemie, takýto prirodzený región vykazuje už „len“ 133 percent HDP na obyvateľa EÚ, čo už je takmer na úrovni susednej Bratislavy s jej takmer 120 percentami. Ako priznáva i Eurostat, dosahované čísla sú ovplyvnené i pracovnou silou, dochádzajúcou do daného regiónu z iných častí krajiny. Dvíha sa tak úroveň produkcie v regióne sídla zamestnávateľa, čo je i prípad nadhodnotenia sledovaného ukazovateľa pre Bratislavu v neprospech ďalších regiónov SR.

Podstata však spočíva v tom, že spomínané štatistiky používajú eurokrati ako argument pre posilnenie rozpočtu pre eurofondy a regionálnu politiku EÚ, ktorej cieľom má byť znižovanie oných rozdielov. V tomto období pokračuje totiž debata o tom, akým smerom sa bude táto politika uberať v sedemročnom rozpočtovom období EÚ po roku 2006. Leitmotívom odô-

vodňovania rastu výdavkov eurorozpočtu sa okrem rozšírenia Únie stal koncept konkurencieschopnosti. Budúce smerovania fondov určujú i termíny konvergencia a súdržnosť. Pod konkurencieschopnosťou by sme si mali predstaviť snahu o vyšší hospodársky rast v priestore EÚ. Pod konvergenciou a súdržnosťou sa zas skrýva pokračovanie neúspešnej stratégie finančných presunov z rozvinutejších regiónov či krajín do tých zaostalejších. Pokúšať sa o celkový hospodársky rast a zároveň o zvyšovanie transferov verejných európskych financií je však to isté, ako keby ste pri riadení auta súčasne držali nohu na brzde i plyne a dúfali, že sa pohnete vpred. I keď, berúc do úvahy, že i onen koncept konkurencieschopnosti je vlastne falošný, toho plynu tam v prípade EÚ nakoniec až tak veľa nie je.

Ťažko uveriť tomu, že k rastu EÚ dospeje cez „lepšie“ regulácie a zvýšeným prísunom dotácií z fondov pre podporu firiem či miestnych komunít. Zvyšuje sa tým pre ne totiž len miera závislosti z externých zdrojov a narúša sa trhové prostredie. Zároveň to demotivuje tých, ktorí o fondy síce nežiadajú, avšak chtiac-nechtiac do nich prispievajú i svojimi daňami. Eurostat môže i naďalej prinášať svoje správy, výrazné zmeny ich obsahu však nečakajme.

Autor je analytik KI

PROBLÉMOVÝ PRACOVNÝ ČAS?! Peter Gonda

Pracovný čas je vraj na Slovensku a v ďalších nových členských krajinách EÚ dlhý, mzdy sú pomerne nízke a podiel živností vysoký. S touto kritikou nevyšiel Smer, či Komunistická strana Slovenska, ale Európska komisia a Medzinárodná organizácia práce. Výčitky z ich nedávnej štúdie pritom zapadajú do reálne uplatňovaných sociálnych modelov v štátoch „starej“ Európy s „preferenciou pohodlia“ a s „menšou námahou za viac peňazí“.

Viacere štáty EÚ významne znižovali v ostatných dvoch desaťročiach počet hodín v pracovnom týždni, napríklad Francúzsko zo 40 na 35 hodín. Mzdy však významne rástli, aj keď pravdepodobne menej ako by tomu bolo v prípade neznižovania pracovného času. Krajiny "starej" Európy tak dnes majú v priemere o dve percentá kratší pracovný čas ako nové členské krajiny EÚ. Kým na Slovensku sa odpracuje v priemere 41 hodín, tak napríklad vo Švédsku okolo 35 a v Holandsku len cca 31 hodín týždenne. Trend k vytváraniu podmienok pre viac pohodlia a voľný čas namiesto intenzívnej práce v pravidelnom zamestnaní v EÚ potvrdzujú výsledky štúdie švédskeho think-tanku Timbro EU versus USA. Podľa ukazovateľa ponuky práce v štúdiu, vypovedajúceho o podiele počtu skutočne odpracovaných hodín v pravidelnom zamestnaní k maximálne

možnému počtu odpracovaných hodín (bez času na dovolenku), strávia najmenej času v pravidelnom zamestnaní Taliani (48%), Belgičania (51%), či Francúzi a Nemci (53%). A to je výrazne menej ako Američania (74%).

Takéto mäkké prostredie pre pracovnú silu priamo spôsobuje jej nízku efektivitu a pružnosť. Práve tou Západná Európa ďaleko zaostáva za napríklad USA. K tomu sa v EÚ pridáva prílišná regulácia na trhoch práce, vyššie zaťaženie subjektov daňami a sociálnymi odvodmi (okrem Írska) a osobitne vyššie zdanenie práce ako v USA. Dôsledok je varovný: stagnujúca prosperita a životná úroveň veľkej časti Európy, ktorú sprevádza ekonomické zaostávanie, podstatne vyššia nezamestnanosť (predovšetkým dlhodobá) a väčší podiel domácností s nižšími príjmami v EÚ ako v USA. Ekonomicky priemerné krajiny v EÚ dosahujú nižšiu ekonomickú výkonnosť ako väčšina štátov v USA, napríklad Švédsko nižšiu ako 45, respektíve Nemecko a Francúzsko nižšiu ako 46 z 50-tich štátov. Veľká časť domácností v EÚ (vo Švédsku napríklad 40%) spadá pod hranicu chudoby definovanú kritériami USA (EU versus USA).

Regulácie trhu práce sa navyše dostávajú aj do noriem EÚ. Patrí medzi ne aj Smernica Európskej komisie (EK) o obmedzení maximálneho pracovného času v týždni

na 48 hodín. Umožňuje síce navýšenie pracovného času po dohode medzi zamestnancom a zamestnávateľom, avšak po maximálne 65 hodín týždenne a dokonca iba po schválení odbormi. Je chvályhodné, že Slovensko (aspoň zatiaľ) neakceptovalo ostatnú klauzulu o odobrení vyššieho pracovného času odbormi a tiež, že slovenská diplomacia vystupuje aj proti súčasnému návrhom Francúzska a niektorých škandinávskych krajín na odstránenie výnimiek z týždenného limitu na odpracované hodiny. Prijatie tohto návrhu by znamenalo ďalšie znepružnenie trhov práce v EÚ.

Viacere vlády Západnej Európy už v súčasnosti prehodnocujú v minulosti znížené pracovné časy. Príkladom pre ne je nedávny krok bavorskej vlády, ktorá zvýšila pracovný čas na 42 hodín. Podstatnú deformáciu na trhoch práce - regulácie - však neriešia. Kľúčovým ekonomickým a etickým problémom nie je dĺžka pracovného času, ktorú sú zamestnanci ochotní pracovať a zamestnávateľia ich zamestnávať (hoc aj viac ako 65 hodín počas pracovného týždňa). Sú nimi zásahy vlád a EÚ, ktoré obmedzujú ich rozhodovania. Skutočnému riešeniu ekonomických problémov v EÚ by preto pomohlo napríklad zrušenie absurdnej smernice EK o maximálnom čase odpracovaných hodín v týždni...

Autor je analytik KI

400 SLOV O ŠTEFÁNIKOVÍ Peter Osuský

Ako malý chlapec som u starého otca Samuela prvý raz videl jeho „leteckú“ sochu. Starý otec bol zakladateľom družstva pre výstavbu bradlianskej mohyly a sochár Kafka mu sochu venoval. A ja som ju zdedil. Je zmenšenou replikou sochy, ktorú „odvial čas“ (i tak sa občas eufemicky hovorí o svinstvách spáchaných v mene ľudu) z bratislavského nábrežia, z miest, kde dnes „visia“ Štúrovci, kam sa vrátila kaviareň „Berlínka“, odkiaľ zmizla Mária Terézia (a nevrátila sa) a odkiaľ zmizla i „mačka“ (vo verzii Adolfa Hitlera: „die Katze muss weg!“), aby sa po rokoch takmer na miesto činu vrátila, prekresťená Dušanom Slobodníkom na „kocúra“. Jeden by neveril, ale „kocúr“ a Štefánik kedysi „jedno boli“ – alebo aspoň k sebe nedeliteľne patrili – osud bol však nemilosrdný. I tak mám pocit, že tam, pri „propeleri“, je taký slovenský bermudský trojuholník. Malý, ale náš!

Lev sa po desaťročiach vrátil, čo občana Slobodníka príliš nepotešilo. Ale bez Štefánika. Krásavica na Dunaji a Mesto mieru tak prekvitá ozdobená aspoň Marekom Čulenom, zakladajúcim členom KSČ. Bratislavský „nadživotný“ Štefánik síce „Slovákštát“ prežil, červenú totalitu však už nie. Ako filatelista čitateľov za trest poučím, že platnosť série poštových známok, ktorá vyšla pri príležitosti 20. výročia jeho tragickej smrti 4. mája 1939, bola na zárok „Beraterov“, resp. rovno veľvyslanca Nemeckej ríše v ten samý deň ukončená, hoci takmer všetky ostatné „slovenskoštátne“ známky platili „bis zum bitteren Ende“. Čiapka francúzskeho generála, nepochybný osobný šarm, negatívny postoj k VOSR a hoc i jeho zaťatý čechoslovakizmus vadili i iným. Bol pritom z iného

cesta ako neveriteľne pracovitý, no celkom neoslbnivý čechoslovakista Beneš, o ktorom ponežnorevoluční hurávlasci s gardistickou, komunistickou prípadne i zmiešanou anamnézou obratom oprášili starú hypotézu, že ho dal „pre istotu“ zastreliť.

Komunistom, a nielen im, vadilo aj to, že „...povahou a zmysľaním bol od základov aristokrat, a to v takom stupni, aký som zriedka u niekoho zistil“ (citovaný je francúzsky generál a krátko i Štefánikov nadriadený Maurice Janin). Anna Proletárka by to s ním mala ťažké. Bol na šľachtu... Komunistický historiograf Ľudovít Holotík sa svojou „Štefánikovskou legendou...“ (1958) stal pre touto nákazou neinfikovaných Štefánikových rodákov popredným kandidátom „namočená do zoly“ (pre tých, čo sa zaujímajú o namáčanie do zoly a iné dobové realie – „Elo Šándor: Sváko Ragan z Brezovej“). Ale i legenda českej žurnalistiky Ferdinand Peroutka rozbúrila svojim článkom „Štefánikova smrť“ v Lidových novinách (z roku 1933) vody omývajúce piedadistá hrdinu. To on odcitoval Štefánikovo tvrdenie, že „Češi jsou Slováci mluvící českým jazykem a Slováci jsou Češi, kteří mluví po slovensky.“ To jsou ty paradoxy! Kopec nad Žilinou síce nezdobí gigantický dvojkříž, ale zato tam nájdeme najväčšiu Štefánikovu hlavu. Na žilinskom magistráte asi Peroutku nečítali. A potom, že Štefánik nemal šťastie...

Ešte som ani nespisal zoznam odporúčanej literatúry, a už som zadaných 400 slov s prehľadom prešvihol. Ba som ani nenapísal, čím sa generál prihovára dnešku. Ani neviem, či sa nám vôbec prihovoriť chce. Máme nárok? Jedno je zrejme: ak už Štefánikov príbeh aj nehovorí k nám, nepochybné hovorí o nás. Tak sa aspoň vyberte na Štefánika v podaní Radošincov.

Autore je prorektor Univerzity Komenského v Bratislave a podpredseda OKS

UDIALO SA:

1) Dňa 3. marca 2005 zverejnil Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) komplexnú štúdiu analytikov KI Dušana Slobodu a Ondreja Dostála *Župný variant 2005 – Návrh na zmenu územného členenia SR*.

Správu z tlačovej konferencie uverejnila televízia TA3, dňa 3. marca 2005 vystúpil v jej vysielaní k téme Dušan Sloboda. Informácie k téme spolu s vystúpeniami Ondreja Dostála odzneli i v spravodajských reláciách televízií JOJ a STV.

Dňa 9.3.2005 diskutoval Ondrej Dostál, riaditeľ KI, s predsedom Nitrianskeho samosprávneho kraja Milanom Belicom vo vysielaní rozhlasovej stanice Slovensko na tému *Potrebuje Slovensko nové územné členenie?*

Dňa 10.3.2005 diskutoval Dušan Sloboda, analytik KI, so splnomocnencom vlády SR pre decentralizáciu verejnej správy Viktorom Nižňanským vo vysielaní Slovenského rozhlasu 4 – Rádia Regina na tému *Zmena územného členenia SR*.

2) V utorok 15. marca 2005 zorganizoval Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI)

v spolupráci s Centrom pre európsku politiku (CEP) v Pálffyho paláci v Bratislave konferenciu *Európska ústava: Za a Proti*, na ktorej vystúpili títo predstavitelia politického a spoločenského diania na Slovensku: Vladimír Palko, minister vnútra, podpredseda KDĽ, Pál Csáky, podpredseda vlády, podpredseda SMK, Viliam Karas, právnik, Trnavská univerzita, Peter Osuský, prorektor UK, podpredseda OKS, Iniciatíva proti európskej ústave a Ivan Štefunko, šéfredaktor týždenníka Slovo.

3) V stredu 16. marca 2005 bola v bratislavskom Pálffyho paláci slávnostne udelená *Cena Dominika Tatarku za rok 2004*.

Porota Ceny Dominika Tatarku a Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika udelili cenu Stanislavovi Rakúsovi a jeho knihe Nenapínaný román.

4) V marci 2005 publikovali v mienkotvorných médiách Sme, Týždeň, Hospodárske noviny, Národná obroda a Obecné noviny svoje texty analytici KI Ondrej Dostál a Dušan Sloboda, v denníku Sme Radovan Kazda.

5) Peter Zajac, prezident KI, Ondrej Dostál,

riaditeľ KI a koordinátor Iniciatívy proti európskej ústave, analytici KI Peter Gonda, Radovan Kazda a Dušan Sloboda sú signatármi listu, ktorý 23. marca 2005 zverejnil The Financial Times. Viac než 100 predstaviteľov európskych think-tankov a univerzít sa v znení listu zjednotilo v tom, že je potrebné odmietnuť euroústavu a dohodu ohľadom textu navrhovanej Ústavy pre Európu dosiahnutú minulý rok hlavami štátov EÚ. List je zároveň výzvou občanom členských krajín EÚ odmietnuť ratifikovať tento dokument, či už v národných parlamentoch alebo v referendách.

6) V mesiaci marec 2005 skončila pracovná cesta ekonomického analytika KI Petra Gondu a spolupracovníka KI Michala Novotu v USA, zameraná na výskum úspešných sociálnych reforiem vo vybraných štátoch USA (Wisconsin a Colorado) a na nadväzovanie komunikácie s významnými americkými think-tankami sídlacimi vo Washingtone, D. C. a s osobnosťami konzervatívneho myslenia v USA.

POĎAKOVANIE: Ďakujeme všetkým svojim priateľom, ktorí venovali 2 % zo svojej dane v prospech činnosti Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika. Taktiež ďakujeme všetkým tím, ktorí priamou finančnou alebo inou pomocou prispievajú k činnosti inštitútu. Vďaka Vašej pomoci môžeme pokračovať v množstve tradičných a overených aktivít, ktoré už poznáte: organizovanie konzervatívnych klubov, konferencií, udeľo-

vanie Ceny Dominika Tatarku, publikovanie analýz, vydávanie KL a ďalších publikácií. Podpora sponzorov i drobných darcov je však pre udržateľnosť týchto aktivít naďalej nevyhnutná. Chceme Vás preto poprosiť a vyzvať: staňte sa stabilnými donormi Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika! Kontaktujte nás a veľmi radi Vás poinformujeme o možnostiach podpory našich aktivít.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNÍKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE